

UČITELJSKI TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsacega meseca, in stane vse leto 3 gold., pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise vzprejema uredništvo. — Naročnina in oznanila pošiljajo se založništvu v Milic-evo tiskarno v Ljubljani.

Štev. 6.

V Ljubljani, 15. marcija 1884. l.

XXIV. leto.

O slabih nasledkih preobloženja učencev v ljudski šoli.

Mens sana in corpore sano.

Ex omnibus aliquid,
ex toto nihil.

Sicer se je o tej zadevi že toliko govorilo in pisalo, da ni lahko kaj novega povedati. Ker pa z zadovoljnostjo opazujemo, da govorjenje in pisanje ni ostalo glas vpijočega v puščavi, kajti mej drugim je bilo to tudi vzrok izdavi šolske novele, in ravno kar se dve šolski enkêti v dveh za Dunajem največjih avstrijskih mestih, v Pragi in Buda-Pešti, bavite s tem vprašanjem; in ker bode menda tudi kranjska deželna učiteljska konferéncija letos zborovala, ne bode tudi ona smela tega predmeta z nemari puščati, — vse to nam daje povod, spregovoriti vendar še nekoliko besed o tej važni reči, da se ista v pravem času vsestransko premotruje.

Ker pa več oči več vidi, pogledjmo najprej, kakih misli ste o tem omenjeni enkêti naših sodržavljanov ob Veltavi in Dunavu.

Praška enkêta je motrila to reč z zdravstvenega ozira, ker se v tem mestu že nekaj let opazuje žalostna prikazen, da posebno šolska mladina prvih dveh let nenavadno močno boleha in umira. Zaradi tega ta enkêta nasvetuje za šolsko mladež od 6. — 8. leta olajšave dvojne vrste: a) da naj ti otroci jeseni in po zimi prihajajo v šolo še-le ob 9. uri; b) da naj se vsaj v teh dveh letih z učenjem ne pretirava, tudi naj se jim odloči manj šolskih ur; deklice naj bodo pa v tej dobi ročnih del popolnem proste.

V svojem poročilu navede enkêta tudi razloge za te olajšave, poudarjaje posebno dvojno: a) da se je po zdravnikih strokovnjakih zadnjih petnajst let 50.000 šolskih otrok opazovalo, ki so prišli z zdravimi očmi v šolo, koji so pa ravno v prvih dveh letih dobili klico kratkovidnosti, katera se je v teku šolske dobe izcimila v to očesno bolezen; kajti kakor ves človeški organizem, je tudi oko v tej dobi najbolj vzobrazljivo, ako se mu dá pravo smér, ostane zdravo, ako ne, se kaj rado pokvari; — b) da so otroci omenjene dobe že vsled menjave zobovja jako slabotni, koji že zavoljo tega lože dobé razne otroške bolezni; ako jih pa potem še šola s poukom preobložuje, se ni čuditi, če so žrtev onih bolezni.

To so poglavitni razlogi Praške enkête za olajšavo šolske mladine pri pouku.

Čujmo zdaj kaj govori šolska enkêta v Buda-Pešti o ravno tej zadevi!

Ta pa pretresuje to reč z didaktičnega in pedagoškega stališča, sklicevaje se v svojem poročilu na te-le tri točke: a) da je preobloženje učencev ljudske šole provzročil

preidealno sestavljen učni načrt; b) po tem načrtu narejene šolske knjige; c) učitelji sami, katere ravno te knjige k pretiravanju zapeljujejo.

Slabi nasledki, iz tega izvirajoči so pa: a) da učenci, šolo zapustivši, vsled bavljenja s prereznimi predmeti, ne znajo niti verskih resnic svojega veroizpovedanja, niti gladko brati in razločno pisati, najmanj pa še računati; b) da se vsled preobilnega pečanja z realijami vzgoja mladine skoro popolnem zanemarja.

Da bi bilo moč vse te nedostatke odpraviti, nasvetuje enkêta pregled učnega načrta osnovnih šol po strokovnjakih in po novem načrtu sestavljene učne knjige.

Tako tedaj nameravajo Čehi in Madjari olajšati pretežno breme svoji deci, koja národa sta toliko srečna, da imata ljudsko šolstvo osnovano čisto na národni podlogi.

Če pa slišimo ta dva národa in tudi Nemce tožiti o preobložitvi šolskih otrok, katerim doní na ušesa v šoli pri vseh predmetih izključljivo mila materinščina, kakšen opravičen glas smemo o tej zadevi povzdigniti še-le mi Slovenci, kojih pomilovanja vredna deca se še vedno, v pravem pomenu besede, trpinči v ljudskih šolah tù z nemščino, tam z italijanščino, zarad česar se morejo drugi res potrebni predmeti zanemarjati in zdravje šolske dece pokvarjati! In kje preostaja za vzgojo kaj časa? Za nas je posebno zanimiva izjava Praške enkête. S kako zares materino skrbjo pazi na otroke prvih dveh šolskih let! Kako je pa pri nas? Čisto nasprotno; kajti ravno otroci spodnjih dveh razredov se morajo (menda za polajšek!) naučiti njim popolnem nerazumljivega nemškega čitanja in pisanja, če ne, jim je pot v višje razrede zaprta!

Zato izrekamo v drugo željo, da bi se v letošnjih velikih počitnicah sklicala deželna učiteljska konferencija za Kranjsko; kajti tudi učni načrt za naše ljudske šole je v marsičem preidealno; kaj dobro bi torej bilo, da bi se priredil za naše razmere in potrebe.

Ženska vzgoja.

(Spisuje Jos. Ciperle.)

26.

Ali umirili so se tudi naši razburjeni duhovi. Utrujene roke popustile so kepe; sklenilo se je pomirje do družega dné. In vrnili smo se borilci zopet k mirnim opravilom. Toda motiš se zopet, dragi bralec, ako meniš, da smo šli zdaj v hišo, morda lež za peč; motiš se, še enkrat ti rečem. Naše mirno opravilo je bilo, postaviti sneženega moža ali sneženo babo. Ta mož je moral stati pri vsaki hiši, kjer so stanovali otroci. Čim večega, čim popolnišega sneženega moža je naredil kdo, tem bolj čislan je bil; in na tak počislek smo bili ponosni.

Zdaj so sneženi možje užé zeló redki. Bojim se, da bodo čez par let užé prišli v mitologijo. Morda ga bodo čez tisoč let šteli pisatelji užé mej bogove, ter pisali n. pr. o njem: „Sneženi mož, po latinski: „vir sive deus nivalis“, bog zime. Častili so ga po dvoriščih, ter stavljali mu snežene kipe. Darovali so mu oglje, katero so mu vtikali v oči, in korenje, katero so mu vstavljali v ono mesto, kjer imamo mi nos“. — In kdo bode zakrivil to zmoto? Kdo drugi nego naša zdanja mladina! Užé, ko bodemo mi sivi in stari, bodemo pravili o sneženem možu svojim vnukom tako, kakor nam pripovedujejo zdaj stari ljudje o Pasjeglavcih in Rokovnjačih.

Zato otroci, zdramite se! Narejajte zopet pridno sneženega moža, da se čisto ne pozabi njegova podoba! Gorjé vam, ako zakrivate, da nam bodo podtikali pozni zarodi sneženega boga, v katerem ne vemo nič.